

«Αναφορά για μια ακαδημία» από την Ομάδα Σημείο Μηδέν

Ηλίας Μακρής

21/04/2022

Η βασισμένη στο κείμενο του Κάφκα παράσταση στιγματίζει την κατάσταση δυστυχίας του ανθρώπου μακριά από τη φυσική του ελευθερία. Η φόρμα που χρησιμοποιεί συνδυάζει κίνηση, ήχο και σωματικό βίωμα, ενώ ο έντονα φορτισμένος πολυπρόσωπος μονόλογος εισδύει αβίαστα στον θεατή και λειτουργεί αγγίζοντάς τον βαθύτερα!

Ο πίθηκος έρχεται αρχικά μπροστά μας προκειμένου να μας μιλήσει για το ταξίδι του στον εξευγενισμό, για τα παθήματα που του έδωσε η εκπαίδευση και η ανθρώπινη επιτήδευση στον δρόμο για την προσωπική του διέξοδο.

Συνειδητοποιεί όμως κανείς ότι αυτή η διέξοδος συνεπάγεται τον περιορισμό και το τραύμα που οδηγεί τον πίθηκο –τον άνθρωπο στη θέση του πιθήκου– στο αίσθημα της περιθωριοποίησης λόγω της υποταγής στο έξω και στο πρέπει. Πόσο μάλλον όταν αυτή η δεοντολογία, που πολλές φορές μάς επιβάλλεται, βασίζεται σε αυτό που κανείς ονομάζει κοινωνικό μέτρο ή στείρα αναπαραγωγή της ομοιόστασης.

Πέρα από την ουσία του κειμένου, οι ερμηνείες και ο τρόπος που απευθύνεται στον θεατή ο μονόλογος, έχουν κυρίαρχο ρόλο στην εμπειρία. Ο ήχος καταλαμβάνει τον χώρο και πολλαπλασιάζει τη δυναμική της αφήγησης του προσώπου που στέκεται μπροστά στον θεατή, η συντονισμένη κίνηση δημιουργεί την αίσθηση της ενότητας, το συνολικό βίωμα του πολυπρόσωπου πιθήκου αποσπά, διασπά και διασκεδάζει σκωπτικά. Τα ερεθίσματα καταφθάνουν από παντού, αφήνοντας τελικά σαν κεντρί μες στην καρδιά μας το νόημα της αναφοράς του Ροτ Πέτερ σε εκείνη την ακαδημία αλλά και στη δική μας σύγχρονα αποδομημένη κοινωνία.

*Σκηνοθετικό σημείωμα από τον Σ. Στρούμπο

Η Αχερουσία Λίμνη του Σώματος και η Διονυσιακή Κρύπτη
“ώτὸς δε Αἴδης καὶ Διόνυσος, ὄτεω μαίνονται καὶ ληναῖζουσιν”
Ηρόκλειτος

Στο σώμα μας υπάρχει μία κρύπτη. Βρίσκεται στον “κάτω κόσμο” του σώματος. Εκεί είναι ο Διόνυσος. Περιμένει τη λύτρωσή του. Μπροστά στην Αχερουσία Λίμνη, στην γκρίζα ζώνη της εσωτερικής εξορίας του. Αυτή είναι η περιοχή όπου γράφει ο Φραντς Κάφκα. Η Αχερουσία Λίμνη του σώματος, σε μία Νέκυια χωρίς τέλος. Ο πίθηκος – άνθρωπος – ηθοποιός στην “Αναφορά” – αφηγείται τη διαδικασία αυτής της εσωτερικής εξορίας. Το μουσικό του θέατρο επίσης. Ο άνθρωπος που ήταν πίθηκος γίνεται ηθοποιός για να μπορεί να εκφράζει το τραύμα του, για να μην πάψει ποτέ να μιλάει γι’ αυτό. Η θεατρική και μουσικότροπη έκφραση του τραύματος αποτελεί μια πρόσκαιρη λύτρωση. Το χιούμορ του είναι πάντα πένθιμο και αυτοσαρκαστικό, γιατί γεννιέται από το τραύμα. Ένα υφέρπον ρεύμα τραγικότητας διαπερνά την Αναφορά του, χωρίς ποτέ να χάνεται η λάμψη της μουσικότητας και της θεατρικότητας.

Να κατέβουμε μαζί με τον Κάφκα ως την Αχερουσία Λίμνη του σώματος. Να αφηγηθούμε μαζί του την ιστορία του βίαιου εξανθρωπισμού της ζωικής ενέργειας του κάθε ανθρώπου, κατά βάση του ίδιου μας του εαυτού. Να κοιτάξουμε κατάματα την κρύπτη όπου βρίσκεται αποδιωγμένος ο Διόνυσος μέσα μας. Να τολμήσουμε να ανοίξουμε αυτή την πόρτα. Ας αναρωτηθούμε γιατί γίναμε ηθοποιοί κι εμείς οι ίδιοι. Ποιο τραύμα αφηγούμαστε; Ποια αγωνία είναι αυτή που εκφράζουμε; Η ψυχοσωματική αυτή διαδικασία μπορεί να μας οδηγήσει ως την εξέγερση του σώματος, κατάσταση κατά την οποία το σώμα παράγει την ίδια του την ελευθερία.

*Η έννοια της κρύπτης αναπτύσσεται διεξοδικά από την Κατερίνα Μάτσα στο βιβλίο της “Το Αδύνατο Πένθος και η Κρύπτη”, Άγρα 2012.